

5. Єфімова С. М. Лідерство та інклюзивна освіта: навч-метод. посібник /С. М. Єфімова, С. В. Корольок за заг. Ред. А. А. Колупасової. – К. : Видавничий дім «Плеяди», 2012.-164с.

6. Кавун Ю. Інклюзивна освіта/Ю. Кавун//Завуч. –2008. № 19 - 20 - С. 43–57

7. Концепція Нової української школи від 03.04 2017р. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

8. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: Проект / Стратегічна дорадча група «Освіта»; МОН України. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/prviddil/1312/1390288033/1414672797/>

9. Лист МОН від 30 серпня 2021 року № 1/9-436 «Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-navchannya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebam-i-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20212022-navchalnomu-roci>

10. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №1/9 – 675 від 25.09.2012 року «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя»– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1/9-675>

Семенюк Н.А.,
учитель зарубіжної літератури
Кам'янець-Подільської
загальноосвітньої школи №16 І-ІІІ ступенів,

Організація уроку зарубіжної літератури в системі дистанційного навчання школярів

У статті здійснено огляд останніх педагогічних і науково-методичних праць у контексті проблеми організації дистанційної літературної освіти сучасних учнів, визначено методологічну базу для розробки в подальшому методичної системи використання технологій дистанційного навчання у процесі вивчення зарубіжної літератури.

Ключові слова: дистанційна освіта, дистанційне навчання, літературна освіта, електронний урок, методичний інструментарій, кейси матеріалів із зарубіжної літератури.

*«Думати легко, діяти важко,
а перетворити думку на дію –
найскладніша річ на світі»
І.В.Гете*

Протягом останніх двох десятиріччів років, відбувається процес переходу від традиційного навчання до навчання на базі комп'ютерних технологій. Це стало можливим здебільшого з розвитком мережі Інтернет, що дало можливість пересилати необхідну кількість даних з одного кінця світу в інший, вільно вести дискусії з іншими користувачами мережі в он-лайн режимі і розміщувати інформацію на Інтернет-сайтах, роблячи її доступною для всіх бажаючих.

Сучасні інформаційні технології дають змогу підвищити та вдосконалити ефективність освітнього процесу. Під час реформування освіти у навчальних закладах прогресивно розробляється концепція дистанційної освіти, що передбачає розробку різноманітних технологій, у тому числі технології змішаного навчання.

За концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні дистанційна освіта - це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання.

В останні десятиліття швидко розвиваються науково-методичні основи дистанційного навчання. Проблемам з питань розвитку дистанційної освіти присвячені роботи багатьох зарубіжних науковців, таких як: Р. Деллінг, Г. Рамбле, Д.Кіган, М. Сімонсон, М. Мур, А. Кларк, М. Томпсон ін. та відповідно вітчизняними, такими як: О. Андреев, Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник, Є. Полат, А. Хуторський. Окремі аспекти проблеми щодо змісту й організації навчання з віддаленим доступом висвітлено в працях М. Беседіної, Є. Блінова, К. Власенко, В. Гура, Н. Дацун та ін.

Сучасні дослідники намітили перспективи подальших пошуків. О. Александрова (екранне читання як один із прийомів формування компетентнісного читача); В. А. Богосвятська, С. Гарна, Ю. Еельмаа, С. Федорова (інформаційно-комунікаційні технології в літературній освіті школярів); Н. Волошина (перспективні педагогічні технології і новаторські форми занять у практиці вчителя літератури), О. Дем'яненко (використання елементів медіаосвіти у вивченні літератури школярами); С. Жила (роль суміжних видів мистецтв у сприйманні учнями літературних текстів); В. Журавльова (аудіальний аспект «прочитання» художнього твору на уроці літератури); О. Ісаєва (специфіка читацької діяльності школярів із залученням у освітнє середовище медіатекстів і креолізованих текстів, явище піар-менеджменту в діяльності вчителя-мовника, навчання літератури в цифрову епоху); Ж. Клименко (засоби і форми оцінювання навчальних досягнень учнів з літератури); тощо.

Удосконалення змісту дистанційного навчання в сучасній школі зумовлено необхідністю адаптувати традиційний методичний інструментарій до нових умов і розробити специфічний, а також, організувати якісний процес навчання учнів з віддаленим доступом навчання та забезпечити реалізацію їх права як громадян України на здобуття освіти.

Відповідно до Концепції розвитку дистанційної освіти України передбачено забезпечення розвитку освіти на основі прогресивних ідей, запровадження в навчально-виховний процес інноваційних педагогічних технологій і науково-методичних досягнень, створення нової системи інформаційного забезпечення освіти, входження України у трансконтинентальну систему комп'ютерної інформації.

Дистанційне навчання організовується відповідно до робочих навчальних планів ЗНЗ, що затверджуються наказом директора ЗНЗ за погодженням з органом управління освітою. Віртуальний урок - це навчальний елемент в системі дистанційного навчання та контролю знань, з допомогою якого в режимі онлайн здійснюється спілкування (навчання) між учасниками.

У процесі проведення навчання в дистанційному режимі використовуються основні типи інформаційних послуг: - ресурси світової мережі Інтернет (сторінки World, Wide, Web, інформаційно-пошукові системи); гіпертекстові середовища (www- сервери); електронна пошта, пересилка даних (FTR- сервери); телеконференції веб-конференції, он-лайн презентації.

Інструменти спілкування дистанційного навчання: Електронна пошта - це стандартний сервіс Інтернету, що забезпечує передавання повідомлень, як у формі звичайних текстів, так і в інших формах (програмах, графіці, звуках, відео) у відкритому чи зашифрованому вигляді. У системі освіти електронна пошта використовується для організації спілкування учителя й учня, а також учнів між собою.

За допомогою кейс-технологій до початку занять формуються пакети (кейси) з окремих тем (текстові, аудіовізуальні, мультимедійні матеріали) та розсилаються для самостійного вивчення учням з організацією регулярних консультацій. У разі, коли учень за будь-яких причин не засвоїв матеріал даної теми або хоче розглянути додаткові теми, він звертається до цих кейсів. Перевагою такої форми навчання є можливість урахування індивідуальних темпів навчання кожного з учнів, насичений і швидкий зворотній зв'язок з учителем і однокласниками.

Продуктивна діяльність учнів, яка будується за допомогою сучасних засобів телекомунікаційних технологій. Цей підхід припускає інтеграцію інформаційних і педагогічних технологій, що забезпечують інтерактивність взаємодії суб'єктів освіти і продуктивність навчального процесу. Обмін інформацією відіграє у цьому випадку роль

допоміжного середовища організації продуктивної освітньої діяльності учнів. Навчання відбувається в реальному часі (чат, відеозв'язок, «віртуальні дошки» тощо) або асинхронно (телеконференції на основі електронної пошти, форуми). Паралельно зі створенням учнями освітніх продуктів відбувається їх внутрішнє освітнє зростання.

Чат - спілкування користувачів мережі в режимі реального часу, засіб оперативного спілкування людей через Інтернет. Є кілька різновидів чатів: текстовий, голосовий, аудіовідеочат. Найбільш поширений текстовий чат. Голосовий чат дозволяє спілкуватися за допомогою голосу. В освітніх цілях за необхідності можна організувати спілкування в чатах. Це реальна можливість, яка проводиться у рамках запропонованої для дискусії проблеми, сумісної проектної діяльності, обміну інформацією.

Відеоконференція - це конференція реального часу в он-лайн режимі. Вона проводиться у визначений день і в призначений час. Для якісного проведення відеоконференції, як і телеконференції, необхідна її чітка підготовка: створення програм (цим займається мережевий викладач), своєчасна інформація на сайті і розсилка за списком (виконує педагог-куратор). Відеоконференція один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє проводити заняття у «віддалених класах», коли учні і викладач знаходяться на відстані. Отже, обговорення й прийняття рішень, дискусії, захист проектів відбуваються у режимі реального часу. Викладач і учні можуть бачити один одного, викладач має можливість супроводжувати лекцію наочним матеріалом.

Форум найпоширеніша форма спілкування викладача й учнів у дистанційному навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Програмне забезпечення форумів дозволяє приєднати різні файли певного розміру. Кілька форумів можна об'єднати в один великий. Наприклад, під час роботи малої групи учнів над проектом, створюються форуми для кожної окремої групи з метою спілкування під час проведення дослідження над вирішенням поставленого для даної групи завдання, потім - обговорення загальної проблеми проекту усіма учасниками навчального процесу (веб-конференція).

Блог - це форма спілкування, яка нагадує форум, де право на публікацію належить одній особі чи групі людей. В Інтернет-курсі можна використовувати під час навчання у колективі. Наприклад, автор (один учень чи їх група) виконав певне завдання (твір, есе), яке розміщується на сайті свого мережевого щоденника (блогу), потім автор блогу дає можливість іншим учням прочитати і прокоментувати розміщений матеріал. У учнів з'являється можливість обговорення й оцінки якості публікації і коментарів, що сприяє розвитку мовленнєвих навичок.

Основні засоби дистанційного навчання: електронні мережеві підручники, інформаційні ресурси3; <https://zarlit.com/textbook/index.html> - навчальні й контрольні завдання, практичні роботи із методичними рекомендаціями щодо їх виконання; <https://osvitoria.media/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykkladannya-zarubizhnoyi-literatura-u-2019-2020-navchalnomi-rotsi/> - віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання; <https://www.renderforest.com/ru/slideshow-makerhttps://worditout.com/word-cloud/888672> - дослідницькі й проектні роботи; <https://vseosvita.ua/library/opis-dosvidu-proektna-dialnist-ak-skladova-innovacijnih-tehnologij-na-urokah-zarubiznoi-literaturi-92124.html> - пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів; <https://naurok.com.ua/test/zarubizhna-literatura/klas-11> - мультимедійні лекційні матеріали; <https://vseosvita.ua/library/multimedijna-prezentacia-na-urokah-zarubiznoi-literaturi-4831.html> - навчальні відеофільми; <https://vseosvita.ua/library/sucasni-tipi-urokiv-zarubiznoi-literaturi> - електронні бібліотеки чи посилання на них, <http://library.nlu.edu.ua/-дистанційні олімпіади і конкурси>; <https://naurok.com.ua/olimpiada>

Навчальний матеріал розробляється вчителем. В уроках є тексти, відео, аудіо, багато інтерактивних ігор. Кожен урок закінчується контрольними питаннями (які дають можливість перевірити якість засвоєння матеріалу). Учень виконує всі завдання і тести, письмові роботи (фотографує або сканує), записує на відео усні відповіді тощо та прикріплює файл у спеціальну форму на сайті. Учитель перевіряє, коментує і ставить

оцінку. Із оцінок за тести, письмові та усні відповіді виводиться тематична, із тематичних-семестрова, із семестрових- річна.

Перелік Інтернет-джерел, які сприяють засвоєнню програмового матеріалу. Відеоуроки з зарубіжної літератури за шкільною програмою на YouTube каналі (наприклад: екранізовані твори з зарубіжної літератури (<http://all4zno.net/filmi-online-z-ukrainskol-literaturi-zno.html>) та інші онлайн-ресурси, які стануть учням у пригоді. Он-лайн-сервіси для вчителя, платформи для створення тестів (<https://osvita.ua/school/method/technol/45747/>); платформа Padlet<https://glogster-онлайн-конструктор-інтерактивних-плакатів>. Створення інтерактивних зображень Thing. Link.

Рекомендації для педагогів-кураторів щодо підготовки матеріалів електронного уроку: Не ототожнюйте матеріали дистанційного уроку з планом-конспектом, зазначаючи тип уроку, обладнання, мету (навчальну, розвивальну, виховну) наголосіть на тому, що має засвоїти учень, які знання отримати та як їх застосувати. Наприклад, «На уроці ти дізнаєшся...», «Ми навчимося...», «Ти маєш орієнтуватися...», «Ти зможеш...». Підготуйте невелике звернення-мотивацію до учня про важливість цієї теми (матеріалу). «Пригадай матеріал», «Підсумуємо прочитане», «Наголосимо на основних моментах» тощо. Візьміть до уваги, що електронний урок може складатися з таких компонентів: текст, зображення (ілюстрації, репродукції картин), відео- та аудіоматеріали, різноманітні завдання, тести, інтерактивні вправи, мультимедійні презентації, географічні мапи, схеми, сигнальні конспекти, інфографіка тощо. Увесь матеріал е-уроку структуруйте на пункти й підпункти. Пропонуйте учням різні види завдань чи елементи контролю на всіх етапах електронного уроку. Пропонуючи завдання на відтворення фактичного матеріалу, робіть посилання на розділи (абзаци, частини), де він знаходиться. У разі труднощів це спонукає учня вкотре повернутися до теоретичного матеріалу чи тексту художнього твору.

Пам'ятайте загальні вимоги до оформлення е-контенту: 1) фон документа має бути світлий; 2) текст може бути маркованим не більше як трьома кольорами (основний - темними відтінками, заголовки й підзаголовки-відповідно до сумісної з основним текстом кольоровою гамою); 3) кегль шрифту для учнів 5-7 класів має складати 14 шрифт, учнів 8-11 класів-12; 4) великі за обсягом зображення (географічні мапи, схеми тощо) доцільно завантажувати окремими файлами та пропонувати для перегляду за допомогою навігаційних кнопок інформаційні технології і засоби навчання. Додаткові матеріали (за наявності) подавайте у вигляді посилань або файлів для завантаження. Якщо теоретичний чи практичний матеріал містить зображення (ілюстрацію, репродукцію картини, фото мистецької інсталяції тощо), обов'язково додайте інформаційну довідку потрібного змісту (від указівки автора й назви до цікавого, дотепного факту, пов'язаного із цим зображенням, враженням від нього визначної постаті або пересічної людини), використайте це зображення та матеріал інформаційної довідки у роботі з учнем.

Для перевірки знань учнів розробіть різноманітні тести різних видів: з однією правильною відповіддю, з декількома, з відкритою текстовою або цифровою відповіддю, на встановлення послідовності, відповідності тощо. Якщо передбачено використання мультимедійних презентацій, урахуйте, що вони обов'язково мають містити коментарі до запропонованих матеріалів. Пам'ятайте: те, що вчитель коментує усно на звичайному уроці, у дистанційному форматі педагог-куратор здійснює засобами письма. Для цілісного сприймання навчального матеріалу зображення і його опис розміщуйте на одному слайді.

Дистанційне навчання є високотехнологічною формою отримання якісної освіти в 1-11 класах школи, відповідно до державного стандарту України, незалежно від місця проживання, тимчасового перебування учня, стану здоров'я, особливих потреб, політичної ситуації. Навчатись дистанційно можна з будь-якого місця світу за індивідуальним графіком, на своїй швидкості сприйняття, без будь-яких обмежень де є комп'ютер або ноутбук з доступом до Інтернету.

Список використаних джерел та літератури

1. Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів із зарубіжної літератури. Вишнівський В. В., Гніденко М. П., Гайдур Г., Ільн О. О.
2. Навчальний посібник.-Київ: ДУТ,2014.- 140 с. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти інструкція щодо ведення і перевірки зошитів із зарубіжної літератури.
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р.)
4. Методичні рекомендації про викладання зарубіжної літератури у закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році, Мірошніченко Л. Ф.
5. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник.- К.: Вища шк., 2007.-С. 8-79.
6. Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах.
7. Рішення колегії МОН про нову редакцію навчальних програм для 9 та 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів.
8. Креолізовані тексти: нестандартний підхід до вивчення літератури.
9. Програма зарубіжної літератури (2017р.). 10-11 класи. Профільний рівень.

Славський А.В.,

вчитель історії та правознавства
Хмельницького НВК №2

Формування життєвих компетентностей в освітньому процесі на уроках правознавства

Швидкі темпи розвитку сучасного суспільства обумовлюють якісні зміни в освіті. Цифровізація життя та розширення інформаційного простору кидають виклик шкільній освіті як платформі формування життєздатної та конкурентоспроможної молоді.

Ключові слова: правові знання, правова культура, компетентності, правове виховання.

Сучасні правила життя та швидкий науково-технічний розвиток змінюють підходи виховання, що в свою чергу потребує удосконалення системи освіти та виховної роботи, приведення їх у відповідність із визнаними у світі нормативами і потребами суспільства, що в свою чергу, справляє формувальний вплив світогляд та культуру підростаючого покоління.

Правова неосвіченість, так як і правовий нігілізм, є характерним явищем нашого суспільства, що робить правову освіту та праве виховання, з врахуванням потреб сучасності, особливо важливим [3, с. 2].

Правові знання сьогодні не повинні бути прерогативою лише вузького кола фахівців. Усі громадяни мають право на набуття необхідного їм мінімуму правових знань. Але це право, на жаль, досі залишається лише декларацією, за відсутності дієвих механізмів його впровадження у повсякденне життя. В українському суспільстві, протягом останніх десятиліть, спостерігається зниження рівня правової культури та поширення правового нігілізму, які, в свою чергу, гальмують процес розбудови правової держави та становлення демократичного суспільства.

Формування правової культури та підвищення рівня правової свідомості здійснюється шляхом проведення цілеспрямованої правоосвітньої та правовиховної діяльності.

Знання – майбутнє цивілізації, а завдання правової освіти полягає в тому, щоб формувати і виховувати майбутніх громадян, які будуть жити і зможуть продуктивно працювати та взаємодіяти за сучасних умов, що створює час (соціальні, технологічні, екологічні, тощо). Тому, спираючись на вище викладене, проблема правової компетентності особистості є однією з визначальних проблем освіти XXI ст. Розробка